

Ecologische beoordeling realisatie van een Waterpark in de Tsjûkemar

A&W-rapport 2445

in opdracht van

R. den Dunnen

Ecologische beoordeling realisatie van een Waterpark in de Tsjûkemar

A&W-rapport 2445

E. van der Heijden

Foto Voorplaat

De Tsjûkemar ter hoogte van de Ulesprong

E. van der Heijden 2018

Ecologische beoordeling realisatie van een Waterpark in de Tsjûkemar. A&W-rapport 2445. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Opdrachtgever

R. den Dunnen
Kornelkersstrjitte 5
8493 MD Terherne
Telefoon 06-55714321

Uitvoerder

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
info@altwym.nl
www.altwym.nl

Projectnummer
NWGKA2018#1

Projectleider
Edwin van der Heijden

Status
Definitief

Autorisatie
Goedgekeurd

Paraaf
R. Strijkstra

Datum
14 maart 2018

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Situatieschets en ontwikkelingen	3
2.1	Omschrijving plangebied	3
2.2	Het voornemen	3
3	Relevante natuurwaarden	5
3.1	Beschermde gebieden	5
3.2	Beschermde soorten	5
3.3	Overzicht relevante natuurwaarden	10
4	Effectbepaling en beoordeling	12
4.1	Wet natuurbescherming: Voortoets	12
4.2	Effectbepaling en beoordeling PEHS	12
4.3	Effectbepaling en beoordeling Wet natuurbescherming (soortbescherming)	13
5	Conclusies	16
5.1	Gebiedsbescherming	16
5.2	Soortbescherming	16
6	Literatuur	17

1 Inleiding

Aanleiding

Een particulier initiatiefnemer heeft een plan ontwikkeld voor de realisatie van een Waterpark met accommodatie aan de noordoever van de Tsjûkemar. Op dit moment bevindt het project zich in de voorbereidingsfase. Dit betekent dat de voor- en nadelen van het voornemen op een rij worden gezet met als doel om een zo goed mogelijk beeld te geven van het voornemen. Hierbij hoort ook een afweging ten aanzien van de ecologische effecten. De initiatiefnemer heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het voornemen is in 2015 al eens eerder beoordeeld in het kader van de toenmalige natuurwetgeving (Van der Heijden 2015^a). Omdat sinds januari 2017 de nieuwe Wet natuurbescherming in werking is getreden, dient dit rapport te worden geactualiseerd. Onderhavig rapport bevat deze actualisatie.

Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische quickscan. Bij een quickscan worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden van de ruimtelijke herinrichting. Deze effecten worden vervolgens beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft de Wet natuurbescherming, Verordening Romte en eventueel andere relevante ecologische wet- en regelgeving. Hieruit voortvloeiend volgt een advisering met betrekking tot mogelijke knelpunten met ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en ontwikkelingen: in dit hoofdstuk is het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens is een beschrijving gegeven van de inrichting (hoofdstuk 2).
- Relevante natuurwaarden: in dit hoofdstuk zijn de beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en is bepaald welke daarvan relevant zijn voor onderhavige beoordeling (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling (hoofdstuk 4): hier is bepaald wat het effect is van de inrichting op de relevante natuurwaarden. Op basis van de effectenbepaling is vervolgens een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwet- en regelgeving. Ook vervolgacties worden genoemd.
- Conclusies (hoofdstuk 5): dit hoofdstuk bevat een korte samenvatting van de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving.

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk over de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op verschillende bronnen, zoals verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites. Ook is nagegaan of de verschillende leefomgevingen in het plangebied geschikt zijn voor wettelijk beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is vooral gebruik gemaakt van de expertise die binnen A&W aanwezig is. De hoofdstukken 4 en 5 zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto-impressie van het plangebied met het recreatiestrand Ulesprong (foto boven), het deel van de Tsjúkemar waar het Waterpark wordt gerealiseerd (foto midden) en het natuurgebied 'Eendenkooi' ten noorden van het recreatiestrand Ulesprong (foto onder) (foto's A&W).

2 Situatieschets en ontwikkelingen

2.1 Omschrijving plangebied

Het plangebied ligt aan de noordzijde van de Tsjûkemar, op de locatie van het huidige recreatiestrand Ulesprong (figuur 2.1&3.1). Het recreatiestrand bestaat uit ligweiden, een strandje, een kleine kiosk en een parkeerplaats. Het deel van het recreatiegebied waar de uitspanning wordt gerealiseerd, bestaat uit een ligweide met hier en daar een groepje bomen (zie foto's vorige pagina). Aan de zuidzijde van het recreatiestrand ligt het open water van de Tsjûkemar. Ten noorden van het recreatiestrand ligt een natuurgebied met een eendenkooi. Het natuurgebied bestaat uit een afwisseling van open water met rietmoeras. Aan de westrand van dit natuurgebied ligt, bijna tegen de snelweg aan, een fietspad.

2.2 Het voornemen

Het voornemen bestaat uit de volgende vier onderdelen (zie figuur 2.1):

- Een kabelwaterskibaan met installatie

- Een startplatform voor de kabelwaterskibaan

- Een drijvende aanlegsteiger voor sloepen

- Andere watergerelateerde activiteiten

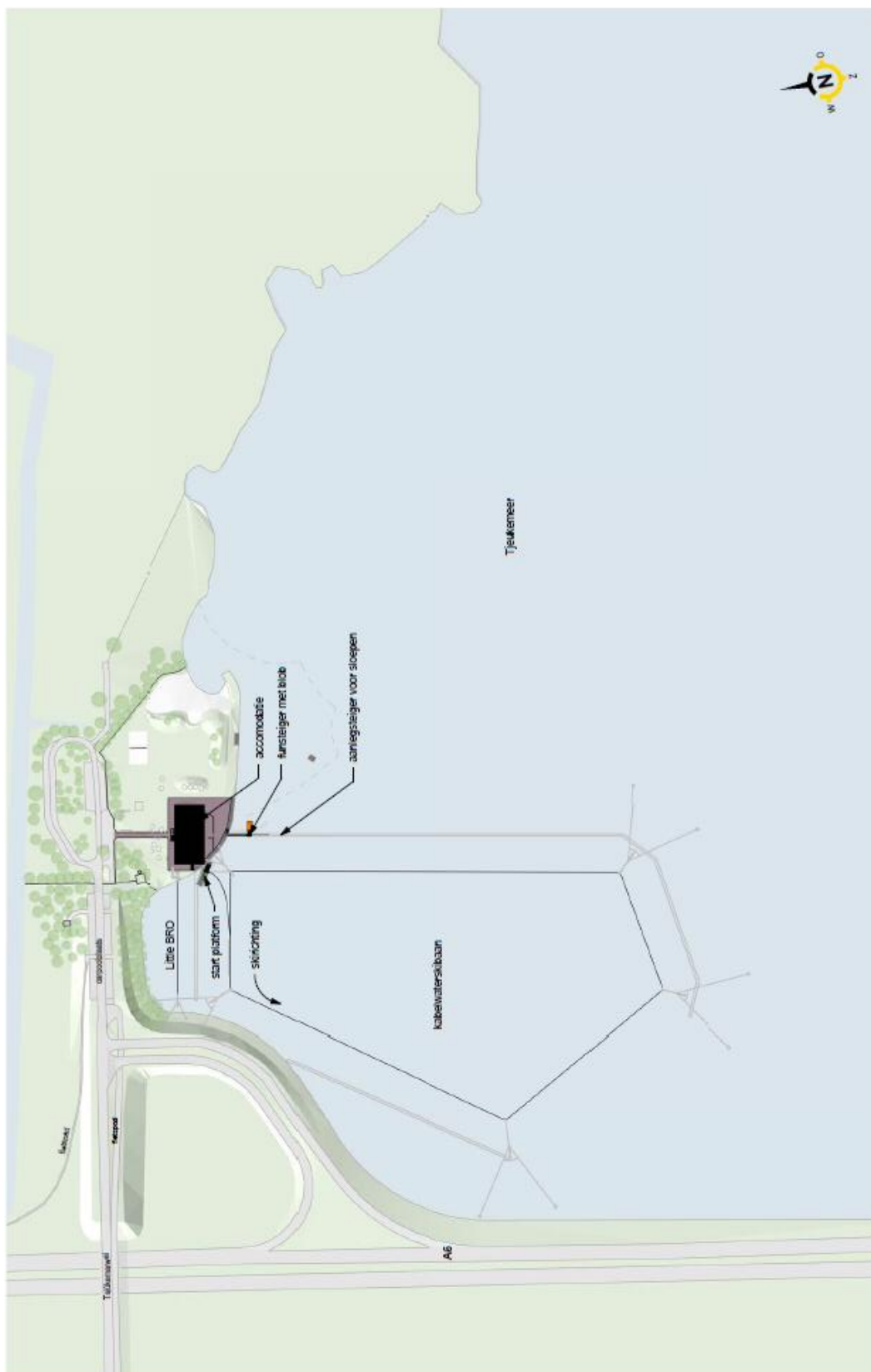
- Accommodatie in de vorm van een uitspanning en een informatiecentrum

De kabelwaterskibaan wordt op het open water van de Tsjûkemar gerealiseerd en kan worden gezien als een soort skilift op het water. De kabel waarmee de skiërs worden voortgesleept, is bevestigd aan 5 dragers en wordt aangedreven door een geluidsarme elektromotor. Hiermee kunnen tot 12 skiërs tegelijk gebruikmaken van de kabelbaan. Ten behoeve van de skiërs wordt langs de oevers een steiger aangelegd. Het traject van de waterskibaan ligt tot op maximaal 400 m afstand van de huidige oever van het recreatiestrand. Het seizoen van de kabelwaterskibaan loopt van 1 april tot eind oktober en kent een openingstijd (afhankelijk van het seizoen) van 10.00 tot 22.00 uur.

De exploitatie van de kabelwaterskibaan gebeurt vanuit een accommodatie op de wal. De uitspanning zal een hoogwaardige en milieuvriendelijke uitstraling krijgen en heeft naast een functie als restaurant ook een informatieve functie over de natuur en cultuur rondom de Tsjûkemar.

De aanlegsteiger voor sloepen is drijvend en zal alleen in het recreatie seizoen worden gebruikt. Dit betekent dat de steiger gedurende de wintermaanden wordt verwijderd.

Op de scheidslijn van water en oever, in het watergebied van de Little Bro en het startplatform en rond de funsteiger (zie figuur 2.1) zullen watergerelateerde activiteiten worden ontplooid.

Figuur 2.1. Ligging van het plangebied in de omgeving en inrichting.

3 Relevante natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied en de omgeving daarvan. Tevens wordt van deze natuurwaarden bepaald of zij beïnvloed kunnen worden door de beoogde ingrepen en daardoor relevant zijn voor onderhavige ecologische beoordeling.

3.1 Beschermde gebieden

3.1.1 Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming)

Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied. Het meest dichtbij gelegen Natura 2000-gebied ligt op ongeveer 7 km ten zuidoosten van het plangebied. Het gaat om het Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe en Brandemeer'. Dit Natura 2000-gebied is aangewezen voor verschillende habitattypen, habitatsoorten en broedvogels, waaronder Meren met krabbenscheer, Vochtige heiden, Blauwgraslanden, Trilvenen, Veenmosrietlanden, Blauwgraslanden, Gevlekte witsnuitlibel, Grote vuurvlieder en Roerdomp. Omdat de Wet natuurbescherming bepaalt, dat van alle projecten en handelingen moet worden getoetst of zij negatieve effecten kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden, is in hoofdstuk 4 de 'Voortoets' uitgevoerd.

3.1.2 Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Ecologische verbindingzones (EVZ)

Het open water van de Tsjûkemar waar het Waterpark is gepland, maakt onderdeel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Dit deel van de EHS is in het winterhalfjaar en het voor- en najaar van belang als rustgebied voor verschillende eenden, zoals Smient, Kuifeend, etc. Langs de oevers ligt een natte ecologische verbindingzone (zie figuur 3.1). Gidssoorten voor de ecologische verbindingzone zijn Otter, Vuurvlieder en Zilveren maan (Provinsje Fryslân 2006).

De bebouwing van de accommodatie maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 3.1)

3.2 Beschermde soorten

Het plangebied bestaat uit open water en een recreatiestrand met ligweiden. Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten binnen en in de omgeving van het plangebied (kunnen) voorkomen en welke daarvan mogelijk van het plangebied gebruikmaken en relevant zijn voor onderhavige ecologische beoordeling.

3.2.1 Planten

De locatie waar de uitspanning wordt aangelegd, bestaat uit een ligweide. Hier groeien plantensoorten die ongevoelig zijn voor betreding. Het betreft voornamelijk grassen. Gezien de aard van het terrein, komen hier geen wettelijk beschermde plantensoorten voor. De oevers

Figuur 3.1. Ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden.

van het recreatiestrand, waar de steigers zijn gepland, worden ingenomen door een strook met Zwarte els. Ook hier zijn geen wettelijk beschermde plantensoorten te verwachten. Ook zijn in en rond het plangebied geen waarnemingen van planten die opgenomen zijn in de Rode lijst (NDFF). Het plangebied is ook niet geschikt voor dergelijke soorten. Planten zijn daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.2 Ongewervelde diersoorten

De meeste wettelijke beschermde ongewervelde diersoorten die in Nederland voorkomen, zoals bepaalde soorten dagvlinders, libellen en waterorganismen, stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied, die vaak alleen te vinden zijn in gebieden met hoge natuurwaarden. Het recreatiestrand en de oevers van de Tsjûkemar, alsmede het open water van het meer zijn niet geschikt voor wettelijk beschermde ongewervelden. Ze komen hier dan ook niet voor (www.hynstebiter.nl, De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008). Ongewervelde diersoorten zijn daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.3 Vissen

In het open water van de Tsjûkemar komen verschillende algemene vissoorten voor. Daarnaast wordt de aanwezigheid van beschermde vissoorten niet uitgesloten, zoals de Grote modderkruiper (Delft *et al.* 2016, NDFF). Omdat er geen werkzaamheden in het open water worden uitgevoerd, zijn vissen niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.4 Amfibieën

In en rond de Tsjûkemar komen amfibieënsoorten voor die zijn beschermd volgens de artikelen 3.10 en 3.5 van de Wnb. Hieronder worden de voorkomende soorten per wetsartikel beschreven.

Amfibieënsoorten artikel 3.10 Wnb

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat er in de nabije omgeving van het plangebied licht beschermde amfibieën kunnen voorkomen, zoals Gewone pad, Bruine kikker, Bastaardkikker en Meerkikker (Van Delft *et al.* 2016). De dieren kunnen zich voortplanten in de Tsjûkemar, terwijl het recreatiegebied als landbiotoop kan dienen. Het betreft soorten van artikel 3.10 die door de Provincie Fryslân zijn opgenomen in een 'vrijstellingslijst' zodat bij ruimtelijke ontwikkelingen voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Wel geldt de Zorgplicht, zodat deze soortgroep wel relevant is voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Amfibieënsoorten artikel 3.5 Wnb

Ten oosten van de Tsjûkemar komen drie soorten amfibieën voor die opgenomen zijn in artikel 3.5 van de Wnb. Het gaat om Rugstreeppad, Poelkikker en Heikikker (NDFF).

De Rugstreeppad leeft in terreinen met een hoge dynamiek met in de directe omgeving besloten waterlopen. Omdat het plangebied niet voldoet aan de bovengenoemde habitateisen van de Rugstreeppad, wordt de soort hier niet verwacht. De Rugstreeppad is daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

De Poelkikker leeft vooral in gebieden met zwak zure, oligotrofe, schone, stilstaande wateren in de landschapstypen bos, heide en hoogveen. Ook wordt de soort gemeld uit halfnatuurlijke graslanden, agrarische kleipolders met kwel, laagveen en op ruderaal terrein. De Poelkikker wordt slechts zelden aangetroffen bij grote meren (soortenstandaard Poelkikker BIJ12). Om deze reden wordt de soort niet in het plangebied verwacht. De Poelkikker is daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

De Heikikker plant zich met name voort in ietwat zure en schone waterlopen zonder vissen. De dieren foerageren in natte ruige vegetaties en overwinteren in hoger gelegen bosschages. Het plangebied voldoet niet aan de habitateisen van de Heikikker en de soort wordt hier dan ook niet verwacht. De Heikikker is daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.5 Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen (Van Delft *et al.* 2016 en NDFF) blijkt dat in de omgeving van het plangebied de Ringslang kan voorkomen. De soort wordt met name waargenomen in het noordelijk gelegen natuurgebied Eendenkooi (NDFF). Hier houdt de soort zich op langs dicht begroeide oevers. De soort is echter nog nooit in het plangebied waargenomen (NDFF). De oevers van het recreatiegebied, waar het Waterpark is gepland, zijn niet geschikt voor Ringslang. De soort wordt hier dan ook niet verwacht. De Ringslang is daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Overige beschermde reptielensoorten worden niet in en rond het plangebied verwacht. Ook deze soorten zijn niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.6 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden door de provincies effecten op vogels beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Broedvogels algemeen

Het open water van de Tsjûkemar, maar ook de delen waar het Waterpark is gepland, kan in de winter en in het voor- en najaar gebruikt worden als rust- en foerageergebied voor verschillende wintergasten. Het gaat hier dan met name om verscheidene eendensoorten, zoals Kuifeend, Smient, Krakeend en Nonnetje (Van der Heijden 2015^b).

In de bosschages aan de randen van het recreatiegebied en op het terrein zelf kunnen verschillende vogelsoorten tot broeden komen die karakteristiek zijn voor bossen en parken, zoals Koolmees, Vink, Spreeuw, Boomklever, Boomkruiper, Tjiftjaf, Zwartkop, Merel, Roodborst, Winterkoning, Houtduif, Merel, etc.

Broedvogels zijn daarom relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Een aantal vogelsoorten maakt echter gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele

leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming. Daarop staan onder andere Huismus, Gierzwaluw, Roek en een aantal roofvogel- en uilensoorten.

Op het recreatiestrand komen verspreid groepjes bomen voor. Het betreft hier lage bomen die niet geschikt zijn voor jaarrond beschermde nestplaatsen. Ook is de omgeving teveel verstoord door menselijke aanwezigheid, zodat ook om deze reden hier geen jaarrond beschermde nestplaatsen worden verwacht. Jaarrond beschermde nestplaatsen zijn daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.7 Vleermuizen

De vleermuissoorten die in de ruime omgeving van het plangebied zijn waargenomen, zijn Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis (Melis 2012). Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. De bomen in het plangebied zijn jong en ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het huidige gebouw, dat als kleed- en doucheruimte dient voor badgasten, is ongeschikt voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Foerageergebied

Delen van het plangebied vormen geschikt foerageergebied voor een aantal van de eerder genoemde vleermuissoorten. Het gaat hier dan ook om de oevers van de Tsjûkemar. Foerageergebied van vleermuizen is daarom relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen, om zich te oriënteren, meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oevers van) watergangen en straatpatronen. De oever van de Tsjûkemar, ter hoogte van het plangebied, is in principe geschikt als vliegroute voor vleermuizen. Vliegroutes van vleermuizen zijn daarom relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.8 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb

Vrijgestelde soorten

Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied van een aantal zoogdiersoorten die onder artikel 3.10 Wnb vallen, zoals (spits)muizensoorten, Bunzing, Wezel, Egel en Mol (Melis 2012). Deze soortgroep is daarom relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Niet vrijgestelde soorten (Waterspitsmuis)

De Waterspitsmuis is een soort die vaak voorkomt in moerasgebieden. De dieren leven voornamelijk langs dicht begroeide oevers en foerageren in open water met een goede waterkwaliteit. In de omgeving van het plangebied komt de Waterspitsmuis voor (Melis 2012). De oevers van de Tsjûkemar, waar het Waterpark is gepland, zijn ongeschikt voor deze soort. De Waterspitsmuis wordt hier daarom niet verwacht. De soort is daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Niet vrijgestelde soorten (Overige zoogdiersoorten)

Overige zoogdiersoorten waarvoor geen vrijstelling geldt, komen niet voor in de directe omgeving van het plangebied (Melis 2012). Deze soorten zijn daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb*Noordse woelmuis*

In de omgeving van de Tsjûkemar is de Noordse woelmuis aangetroffen (Melis 2012). De soort leeft voornamelijk in boezemlanden, zomerpolders en rietlanden die jaarlijks inunderen. Het plangebied is ongeschikt voor de Noordse woelmuis en de soort wordt hier daarom niet verwacht. De Noordse woelmuis is daarom niet relevant voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

Otter

In de omgeving van de Tsjûkemar komt de Otter voor (NDFF). De soort wordt vooral waargenomen in het natuurgebied ten noorden van het plangebied. Daarnaast zijn de oevers ten oosten van het plangebied van belang voor de Otter, gezien de brede rietkragen alhier en de aanwezigheid van veel dekking. Daarentegen zijn de oevers waar het Waterpark is gepland nauwelijks of niet geschikt voor Otters. Ze worden namelijk met name in het zomerhalfjaar te druk bezocht door recreanten. Bovendien liggen de oevers nabij de drukke A7 en zijn ze beschoeid en bieden ze nauwelijks dekking. De ongeschiktheid van de oevers voor de Otter wordt bevestigd door een veldonderzoek dat in de periode september 2014 t/m april 2015 is uitgevoerd naar de aanwezigheid van Otters in het plangebied (van der Heijden 2015^b). Er zijn tijdens dit onderzoek namelijk geen Ottersprijntjes aangetroffen op de oevers langs het plangebied. Negatieve effecten op Otter worden daarom niet verwacht, zodat de soort niet relevant is voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 4.

3.3 Overzicht relevante natuurwaarden

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 3.1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de (ruime) omgeving van het plangebied en/of (mogelijk) in het plangebied voorkomen. Daarnaast is aangegeven of die natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door de uitvoering van de beoogde herinrichting en daardoor relevant zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. Van deze natuurwaarden (gebieden en soorten) is in het volgende hoofdstuk bepaald welke effecten zij (kunnen) ondervinden en is beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. De overige natuurwaarden komen (naar verwachting) niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve invloed van de beoogde ingreep. Op deze natuurwaarden wordt in deze rapportage niet meer teruggekomen.

Tabel 3.1. Overzicht van wettelijk beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. Van de natuurwaarden wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving en/of in het plangebied, de status volgens de Rode Lijst, de relevante wet- en regelgeving en of de betreffende natuurwaarde relevant is voor onderhavige beoordeling. Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig, maar niet vastgesteld, w = waarschijnlijk aanwezig, (f) = mogelijk foeragerend, v = vliegroute, (vbl) mogelijke verblijfplaats(en). Beschermingsregime: Wnb = Wet natuurbescherming.

Natuurwaarde	Afstand tot plangebied		Beschermings-regime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Beschermde gebieden				
Natura 2000-gebieden	7 km		Wnb	Ja
(P)EHS	0 km		Verordening Romte	Ja
Overige gebiedsbescherming	-		Verordening Romte	Nee
	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied		
Beschermde soorten				
Planten	-	-	Wnb	Nee
Ongewervelde diersoorten	-	-	Wnb	Nee
Grote modderkruiper	+	(+)	Wnb	Nee
Heikikker	+	-	Wnb	Nee
Poelkikker	+	-	Wnb	Nee
Rugstreeppad	+	-	Wnb	Nee
Overige amfibieënsoorten	+	+	Wnb	Ja
Ringslang	+	-	Wnb	Nee
Broedvogels	+	+	Wnb	Ja
Jaarrond beschermde nestplaatsen	(+)	-	Wnb	Nee
Vleermuizen	+	(f)	Wnb	Ja
Otter	+	-	Wnb	Nee
Waterspitsmuis	+	-	Wnb	Nee
Noordse woelmuis	+	-	Wnb	Nee
Overige zoogdiersoorten	+	+	Wnb	Ja

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde gebieden en soorten besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de inrichtingsplannen. Wettelijk beschermde natuurwaarden die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen hoogstwaarschijnlijk niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten.

4.1 Wet natuurbescherming: Voortoets

De eerste stap om te bepalen hoe een plan zich verhoudt tot de Wet natuurbescherming is de Voortoets. Met die toetsing wordt bepaald of er een kans is op een (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden als gevolg van de beoogde activiteiten. Het meest dichtbij gelegen Natura 2000-gebied ligt op ongeveer 7 km ten zuidoosten van het plangebied. Het gaat om het Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe en Brandemeer'. Gezien de grote afstand tot dit Natura 2000-gebied, zijn er geen directe effecten te verwachten van de geplande activiteiten op de aangewezen Natura 2000-waarden.

Omdat er geen ecologische relatie is tussen het plangebied en de aangewezen soorten van bovengenoemd Natura 2000-gebied, zijn er ook geen effecten te verwachten van de activiteiten op de aangewezen Natura 2000-waarden.

Conclusie Voortoets

De conclusie van de voortoets is dat er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe en Brandemeer'. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden.

4.2 Effectbepaling en beoordeling PEHS

De bescherming van de PEHS is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen binnen en nabij de PEHS geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van de PEHS. Deze wezenlijke waarden hebben betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar aspecten als rust en duisternis vallen hier ook onder.

Het deel van de Tsjûkemar waar het Waterpark is gepland, is onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Ook loopt er een Ecologische verbindingszone (figuur 3.1). Dit deel van de EHS kan van belang zijn voor watervogels die in de periode september t/m april in de Tsjûkemar kunnen overwinteren. Om hoeveel vogels het gaat is niet bekend. Daarom is in september 2014 t/m april 2015 een maandelijkse telling uitgevoerd van watervogels in het plangebied en de rest van de Tsjûkemar. De resultaten zijn vastgelegd in een separate notitie (Van der Heijden 2015). Uit deze notitie komt naar voren dat het plangebied nauwelijks of niet van belang is voor watervogels, ook niet in de periode dat er een overlap is in het gebruik van het Waterpark en de aanwezigheid van overwinterende vogels in de Tsjûkemar. Deze periode beslaat de maanden september/oktober en de maand april. Ook werd door van der Heijden

(2015^b) vastgesteld dat de oevers nabij het Waterpark niet van groot belang zijn voor broedende vogels.

De conclusie is daarom dat er ten aanzien van vogels er geen knelpunt is met het beschermingsregime van de EHS. Wel wordt geadviseerd om nog te overleggen met het bevoegd gezag inzake de EHS. Inmiddels zijn dergelijke overleggen reeds gevoerd.

De ecologische verbindingzone wordt ook door de inrichting deels doorsneden. Er zijn echter geen effecten te verwachten op de gidssoorten Zilveren maan, Grote vuurvinder en Otter, zodat hier geen knelpunt bestaat (zie ook paragraaf 3.2.8).

4.3 Effectbepaling en beoordeling Wet natuurbescherming (soortbescherming)

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde soorten van de Wet natuurbescherming besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden. Wettelijk beschermde soorten die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van de beoogde ingreep.

4.3.1 Beschermde amfibieën (artikel 3.10 vrijgestelde soorten)

In het plangebied komt een aantal beschermde amfibieënsoorten voor van artikel 3.10 van de Wnb. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De inrichtingswerkzaamheden veroorzaken daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde amfibieën van deze soortgroep.

4.3.2 Vissen

In het open water binnen het plangebied komen mogelijk beschermde vissoorten voor. De plaatsing van de masten ten behoeve van de kabelbaan hebben slechts een zeer beperkt effect op het onderwatermilieu en er worden geen effecten verwacht op vissen. Met betrekking tot vissen is er daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming.

4.3.3 Vogels

Algemeen

Aangezien het plangebied mogelijkheden tot broeden van verschillende vogelsoorten biedt, moet bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met broedende vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Om een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen, is het uitvoeren van werkzaamheden buiten het broedseizoen de meest zekere optie. Hierbij gaat het om het verwijderen van groenelementen of het uitvoeren van geluidsproducerende werkzaamheden in de directe nabijheid van nesten, bijvoorbeeld langs oevers van de Tsjûkemar. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de

verstoring tijdens de werkzaamheden. Ook kunnen vooraf aan het broedseizoen eventueel geschikte broedplaatsen worden verwijderd. Tenslotte kunnen broedgevallen worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens werkzaamheden. Mochten er toch vogels tot broeden komen en kunnen deze door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat verstoring en aantasting van broedende vogels en hun nesten dient te worden voorkomen, zodat daardoor een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedvogels kan worden vermeden.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Een aantal vogelsoorten maakt echter gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming. Daarop staan onder andere Huismus, Gierwaluw, Roek en een aantal roofvogel- en uilensoorten.

De bedoeling is om alleen ruimtelijke ingrepen uit te voeren langs de oevers van de Tsjûkemar en het recreatiegebied. Hier komen geen jaarrond beschermde nesten voor, zodat er geen knelpunt met het beschermingsregime bestaat ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen.

4.3.4 Vleermuizen

Effecten op vleermuizen treden mogelijk op wanneer sprake is van ingrepen en/of werkzaamheden aan onderdelen van het leefgebied, namelijk verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes (zie paragraaf 3.2.7).

In het deel van het recreatiegebied waar de ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd staan geen bomen en gebouwen die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Effecten op verblijfplaatsen zijn daarom niet te verwachten. Tijdens de aanlegwerkzaamheden kan mogelijk een deel van het foerageergebied worden verstoord, maar aangezien er voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving voorkomt, zijn hierdoor geen effecten op vleermuizen te verwachten. Ook is het niet de verwachting dat er belangrijke vliegroutes in het gebied aanwezig zijn die verstoord zouden kunnen worden. Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

4.3.5 Overige zoogdieren

Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied van een aantal zoogdiersoorten die onder artikel 3.10 Wnb vallen. Deze soorten zijn vrijgesteld door Provinciale Staten van een aantal verbodsbepalingen bij o.a. ruimtelijke ingrepen. De uitvoering van de inrichtingswerkzaamheden veroorzaakt daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'.

4.3.6 Samenvattende effecten- en beoordelingstabel

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 4.1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de omgeving van het plangebied en/of in het plangebied voorkomen. Daarnaast is aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door inrichting en welke vervolgstappen er dan nodig kunnen zijn.

Tabel 4.1. Overzicht van de effectbepaling. Daarnaast is er een overzicht van de beoordeling in het kader van de betreffende wet- en regelgeving. Tevens geeft de tabel aan welke vervolgstappen nodig kunnen zijn.

Natuurwaarde	Negatieve effecten	Conflict met wet- en regelgeving	(Mogelijke) vervolgstappen
Beschermde gebieden			
Natura 2000-gebieden	Geen	Nee	Nee
(P)EHS	Nee	Nee	Wel overleg met Provincie Fryslân
EVZ	Nee	Nee	Wel overleg met Provincie Fryslân
Beschermde soorten			
Vissen	Nee	Nee	Geen
Amfibieën (artikel 3.10 vrijgestelde soorten)	Niet uitgesloten	Nee	Geen
Inheemse broedvogels	Niet uitgesloten	Mogelijk	Geen, mits uitvoering volgens voorwaarden in § 4.3.3
Jaarrond beschermde nestplaatsen vogels	Nee	Nee	Geen
Vleermuizen	Nee	Nee	Geen
Zoogdieren (artikel 3.10 vrijgestelde soorten)	Niet uitgesloten	Nee	Geen

5 Conclusies

In dit hoofdstuk zijn de conclusies ten aanzien van beschermde gebieden en soorten uit het vorige hoofdstuk op een rij gezet en is aangegeven hoe de herinrichting zich verhoudt tot de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

5.1 Gebiedsbescherming

Wet natuurbecherming (Natura 2000)

De inrichting leidt niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Er is daarmee geen knelpunt met de Wet natuurbescherming

(Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur ((P)EHS en EVZ)

Aanvullend veldonderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied nauwelijks of niet van belang is voor watervogels, ook niet in de periode dat er een overlap is in het gebruik van het Waterpark en de aanwezigheid van overwinterende watervogels in de Tjûkemar. Deze periode beslaat de maanden september/oktober en de maand april. Ook werd door van der Heijden (2015^b) vastgesteld dat de oevers nabij het Waterpark niet van groot belang zijn voor broedende vogels.

De conclusie is dat er ten aanzien van vogels er geen knelpunt is met het beschermingsregime van de EHS. Wel wordt geadviseerd om nog te overleggen met het bevoegd gezag inzake de EHS.

5.2 Soortbescherming

Voor wettelijk beschermde soorten geldt dat de herinrichting geen conflict met de Wet natuurbescherming veroorzaakt, mits geen verstoring plaatsvindt van broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten.

6 Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2016. Waarnemingenoverzicht 2015. RAVON 63, jaargang 18 nummer 4; 1-32. RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Heijden, E. van der 2015^a. Ecologische beoordeling realisatie kabelwaterskibaan in de Tsjûkemar. A&W-rapport 1898. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Heijden, E. van der 2015^b. Vogelonderzoek Tjeukemeer i.v.m. aanleg waterskibaan bij Ulesprong A&W-notitie 2323. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas Friesland.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. - Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Provinsje Fryslân 2006. Ecologische verbindingzones in Fryslân.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

The background image shows a wide, flat landscape under a clear blue sky. In the middle ground, there is a body of water, possibly a lake or a large pond, with a line of trees on the far shore. In the foreground, there is a grassy field with a wooden bench. To the right, there are several tall, thin trees, possibly birches, with bare branches. The overall scene is peaceful and natural.

Bezoekadres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden

Postadres

Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
Fax 0511 47 27 40
info@altwym.nl

www.altwym.nl